

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 21CoP/200/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8320200170
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 07. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Antónia Kandravá
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2021:8320200170.2

Uznesenie

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Antónie Kandravej a členiek senátu JUDr. Elišky Wagshalovej a JUDr. Ingrid Kalinákovej v právnej veci starostlivosti súdu o mal. S. J., E.. XX.X.XXXX a mal. J.C. J., E.. XX.X.XXXX, zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny G., deti rodičov: otec O. J., E.. XX.X.XXXX, I. A. XXXX/XX, G., a matka P. J., E.. X.X.XXXX, I. A. XXXX/XX, G., právne zastúpenej: JUDr. Martina Řeřichová PhD., advokátka, s.r.o., so sídlom Nám. slobody 13/25, Humenné, o úpravu práv a povinností rodičov k mal. deťom, o odvolaní otca proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 10P/12/2020-79 zo dňa 16.9.2020 takto

rozhodol:

Zrušuje rozsudok vo výrokoch II. a III. a v rozsahu zrušenia vec vracia súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

odôvodnenie:

I. Predmet konania

1. Predmetom konania je úprava výkonu rodičovských práv a povinností k maloletej J. a maloletej S., na základe návrhu matky. Matka navrhla zveriť maloleté deti do jej osobnej starostlivosti a otca zaviazat' prispievať na výživu maloletej S. sumou 130,- eur mesačne a maloletej J. sumou 100,- eur mesačne od podania návrhu a styk otca s maloletými deťmi neupraviť.

II. Obsah napadnutého rozhodnutia

2. Okresný súd Humenné ako súd prvej inštancie (ďalej len „súd“) napadnutým rozsudkom rozhodol tak, že cit.:

„I. Z v e r u j e mal. S. J., nar. XX.XX.XXXX a mal. J. J., nar. XX.XX.XXXX do osobnej starostlivosti matky, ktorá bude maloleté deti zastupovať a spravovať ich majetok.

II. Otca z a v ä z u j e prispievať na ich výživu sumou po 130,-- eur mesačne na mal. S. a po 100,-- eur mesačne na mal. J., ktoré je otec povinný platiť matke vždy do 15. dňa v mesiaci od 20.01.2020.

III. Dĺžné výživné za obdobie od 20.01.2020 do 15.09.2020 vo výške 1 416,-- eur otcovi povoľuje zaplatiť do 31.12.2020.“

3. Svoje rozhodnutie odôvodnil skutočným stavom, podľa ktorého rodičia maloletých detí nežijú od mája 2020 v spoločnej domácnosti, maloleté deti žijú spolu s matkou, ktorá im poskytuje osobnú starostlivosť a maloletá S. pri pohovore s kolíznym opatrovníkom uviedla, že má vytvorený dobrý vzťah k obom rodičom, avšak chce bývať s matkou. Na Okresnom súde Humenné je vedené konanie pod sp.zn. 8P/369/2018, predmetom ktorého je rozvod manželstva rodičov. Súd zveril maloleté deti do osobnej

starostlivosti matky, ktorá sa o maloleté deti reálne stará. Vo vzťahu k určeniu výživného súd prvej inštancie zistil, že otec pracuje v spoločnosti K. S. s.r.o. a vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 16.9.2020 uviedol, že dosahuje príjem vo výške 800,- eur mesačne, pričom nemá ďalšiu vyživovaciu povinnosť. Lustráciou v Sociálnej poisťovni v konaní 8P/369/2018 bolo zistené, že otec bol od 6.6.2017 do 6.5.2019 zamestnancom spoločnosti K. S. s.r.o., kde dosahoval vymeriavací základ v priemernej výške cca 300,- eur mesačne. Od 7.5.2019 do 31.5.2019 bol zamestnancom spoločnosti J. - S. s.r.o., kde dosiahol vymeriavací základ vo výške 429,60 eur mesačne a od 10.9.2019 pracuje v spoločnosti M., s.r.o. na základe dohody o pracovnej činnosti, kde za 9/2019 dosiahol vymeriavací základ vo výške 24,- eur mesačne. Otec má zákonnú vyživovaciu povinnosť k dvom maloletým deťom. A. S. navštevuje X. ročník Y.koly, mal. J. navštevuje A.kolu, matke vznikajú náklady na stravu, ubytovanie, oblečenie, obuv, školské poplatky a pomôcky, voľnočasové aktivity a pod. Súd zaviazal otca prispievať na výživu maloletej S. 130,- eur mesačne a mal. J. 100,- eur mesačne od 20.1.2020, nakoľko považoval túto výšku výživného za primeranú k nákladom detí a schopnostiam a možnostiam otca. Dlžné výživné za obdobie od 20.1.2020 do 15.9.2020 súd vyčíslil na sumu 1416,- eur, pričom odpočítal sumu 500,- eur, ktoré otec v rozhodnom období na výživu maloletých detí poskytol.

4. Rozhodnutie právne odôvodnil ust. § 36, § 62 ods. 1, 2, 4, 5, § 65 ods. 1, § 75 ods. 1 zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine (ďalej len „Zákon o rodine“).

III. Obsah odvolania otca a vyjadrení k odvolaniu

5. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie otec, a to v rozsahu výrokov II. a III. V podanom odvolaní namietal, že jeho priemerný príjem 800,- eur nie je nárokovateľný a závisí od nadčasov, množstva zamestnávateľom prideľovanej práce, nie je v jednotlivých mesiacoch rovnaký, pracuje v stavebníctve. V období koronakrízy má jeho zamestnávateľ obmedzenia pri vykonávaní podnikania, preto nedosahuje deklarovaný príjem na pojednávaní a nie je v jeho možnostiach uspokojovať základné životné potreby a súčasne platiť výživné na obe deti v celkovej sume 230,- eur mesačne. Zároveň špecifikoval svoje priemerné mesačné výdavky (bývanie 173,- eur, mobil 42,55 eur, sporenie pre maloleté deti 25,- eur na každé z nich, strava 250,- eur, drogéria 30,- eur, oblečenie, obuv, PHM, opravy domácnosti, príležitostné lieky 100,- eur), teda v celkovej výške 645,55 eura. Uviedol, že matka opustila spoločnú domácnosť v máji 2020, odniesla si so sebou množstvo spoločných vecí, ktoré bude nútený si do domácnosti zakúpiť. Namietal, že maloleté deti nedosahujú také výdavky odôvodňujúce prispievanie výživným vo výške 230,- eur mesačne. Do času, kedy bývali v spoločnej domácnosti, uhrádzal všetky náklady spojené s bývaním, platil nákupy potravín a iných potrebných vecí určených pre domácnosť a maloleté deti. Preto je nedôvodné určiť dlžné výživné od 20.1.2020. Od mája 2020 manželke odovzdal 500,- eur v hotovosti a dňa 21.10.2020 poslal na jej účet 200,- eur.

6. Matka vo vyjadrení k odvolaniu otca uviedla, že s dôvodmi odvolania nesúhlasí. Uviedla, že na výchove oboch maloletých detí sa podieľa osobnou starostlivosťou v plnom rozsahu. Mesačný príjem otca môže byť vyšší ako 800,- eur vzhľadom na jeho tvrdenie, že výška príjmu závisí od nadčasov a množstva prideľovanej práce. Vo vzťahu k špecifikácii výdavkov otca uviedla, že otec žiadnym spôsobom nepreukázal tieto náklady a jeho zdravotný stav mu nebráni hľadať si zamestnanie s vyšším príjmom. Otcom navrhované výživné 90,- eur na maloletú S. a 70,- eur na maloletú J. považuje za nepostačujúce. Matka navrhla napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdiť.

7. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu otca považoval súdom určenú sumu výživného pre maloleté deti za primeranú veku a potrebám maloletých detí a napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie považoval za vecne správny. Uviedol, že rovnakým spôsobom bolo rozhodnuté v rozvodnom konaní sp.zn. 8P/369/2018 dňa 3.11.2020.

IV. Hodnotenie odvolacieho súdu

8. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) v rámci kompetencií vyplývajúcich z ust. § 2 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej len „CMP“), v spojení s ust. § 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej len „CSP“) preskúmal napadnuté rozhodnutie podľa zásad

uvedených v § 62 a nasl. CMP, bez nariadenia pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario a zistil, že neboli splnené podmienky pre potvrdenie rozsudku, alebo jeho zmenu (§ 387 ods. 1, § 388 CSP).

9. Odvolací súd po oboznámení sa s obsahom súdneho spisu, rozsahom vykonaného dokazovania a skutkovými zisteniami súdu prvej inštancie považuje za dôvodné pristúpiť k zrušeniu napadnutého rozsudku postupom podľa ustanovenia § 389 ods. 1 písm. b. CSP a vráteniu veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Neúplné zistenie skutočného stavu vecí považuje odvolací súd za nesprávny procesný postup, ktorým znemožnil účastníkom konania, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Tento nedostatok zároveň nemožno odstrániť v odvolacom konaní, dodržiavajúc zásadu dvojinstančnosti súdneho konania. V prejednávanom prípade sa de facto presúva dokazovanie na odvolací súd, proti záverom ktorého účastníci konania nie sú oprávnení podať riadny opravný prostriedok.

10. Podľa § 35 CMP, je súd povinný zisťovať skutočný stav vecí, ktorý je podkladom pre rozhodnutie. Znamená to, že súd je povinný zistiť v konaní skutočný stav vecí, ktorý je mierou čo najbližšieho priblíženia sa hmotnoprávneho rozsahu práv a povinností a právom chránených záujmov.

11. Podľa § 36 CMP, súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu vecí.

12. Podľa § 2 ods. 1 CMP, na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

13. Pre prípad, že výživné musí byť stanovené súdom, zákonodarca v Zákone o rodine stanovil kritériá, ktoré sú rozhodné pre ich výšku. Zákonodarca nestanoví striktný spôsob výživného, a preto musia súdy v jednotlivých prípadoch uvážiť všetky zákonom uvedené kritériá a výživné určiť vo výške zodpovedajúcej týmto kritériám, ako aj zmyslu a účelu výživného. Zákon o rodine pri rozhodovaní o výške výživného vymedzuje kritériá, ako určitý návod pre súd, kombináciou ktorých sa má určiť konkrétna výška výživného. Na strane oprávneného sú to relevantné odôvodnené potreby, na strane povinného sú to schopnosti, možnosti a majetkové pomery.

14. Základnou podmienkou správneho určenia vyživovacej povinnosti rodiča k dieťaťu je vyhodnotenie nákladov na výživu dieťaťa. Tieto náklady musí súd ustáliť tak, aby reálne vystihovali potreby dieťaťa. Suma mesačných nákladov dieťaťa predstavuje vyčíslenie pravidelných, nepravidelných nákladov na dieťa tak, aby bola určiteľná. Náklady na výživu dieťaťa predstavujú teda náklady potrebné na uspokojovanie jeho potrieb. Preto výživné nemožno považovať len za plnenie na výživu maloletého dieťaťa, ale aj náklady na bývanie, stravovanie, ošatenie, hygienické potreby, zdravotnú starostlivosť a iné potreby, ktoré sa vyskytnú. Pri skúmaní oprávnených potrieb maloletých detí je potrebné a nutné vziať do úvahy nielen potreby obvyklé, pravidelne sa vyskytujúce, ale aj potreby, ktoré sa vyskytujú len niekedy. Účelom výživného je uhrádzať nielen priebežne sa vyskytujúce bežné potreby, ale všetky potreby prospešné pre všestranný vývoj detí, teda aj potreby vyskytujúce sa nepravidelne za dlhšie obdobie.

15. Pokiaľ ide o schopnosti a možnosti povinného rodiča, tak schopnosti predstavujú subjektívne kritérium určovania rozsahu vyživovacej povinnosti a rozumejú sa nimi vlastnosti dané telesnými a duševnými schopnosťami konkrétnej osoby povinného, zdravotným stavom, vlohami, nadaním, získanými skúsenosťami. Pri posudzovaní schopností a možností povinného rodiča sú dôležité jeho zárobkové (majetkové pomery, dané napr. jeho fyzickým stavom, nadaním, množstvom získaných vedomostí a pracovnými skúsenosťami).

16. Ako to vyplýva z vykonaného dokazovania, súd sa pri zisťovaní zárobkových možností a schopností, ako aj majetkových pomerov otca, obmedzil na konštatovanie, že otec pracuje v spoločnosti K. s.r.o. a vo svojej výpovedi na pojednávaní dňa 16.9.2020 uviedol, že dosahuje príjem vo výške 800,- eur mesačne, pričom nemá ďalšiu vyživovaciu povinnosť. Lustráciou v Sociálnej poisťovni v konaní 8P/369/2018 bolo zistené, že otec bol od 6.6.2017 do 6.5.2019 zamestnancom spoločnosti K. S. s.r.o., kde dosahoval vymeriavací základ v priemernej výške cca 300,- eur mesačne. Od 7.5.2019 do 31.5.2019 bol zamestnancom spoločnosti J. - S. s.r.o., kde dosiahol vymeriavací základ vo výške 429,60 eur

mesačne a od 10.9.2019 pracuje v spoločnosti M., s.r.o. na základe dohody o pracovnej činnosti, kde za 9/2019 dosiahol vymeriavací základ vo výške 24,- eur mesačne (bod 14 odôvodnenia).

17. Súd prvej inštancie pri stanovení rozsahu výživného vo svojom rozhodnutí uviedol, že vychádzal z potrieb maloletého dieťaťa (maloletých detí), ako aj z možností a schopností otca avšak bez toho, aby ich bližšie konkretizoval v odôvodnení napadnutého rozsudku. Všeobecne zdôraznil, že mal. S. navštevuje X. ročník Y.koly, mal. J. navštevuje A.kolu a matke tým vznikajú náklady nielen na stravu, ubytovanie, ale deti tým, že navštevujú školu/. potrebujú aj viac oblečenia na striedanie, obuv, školské poplatky a pomôcky, pracovné zošity, voľnočasové aktivity a pod. (bod 15 odôvodnenia). Vo vzťahu k dlžnému výživnému za obdobie od 20.1.2020 do 15.9.2020 súd vyčíslil na sumu 1.416,- eur, pretože otec mal zaplatiť na výživnom od 20.1.2020 do 31.1.2020 sumu 76,- eur (43,- eur S. a 33,- eur J.), od 1.2.2020 do 31.8.2020 mal. zaplatiť sumu 1.840 eur (230,- eur x 8 mesiacov), spolu 1.916,- eur. Z tejto sumy mu súd odpočítal sumu 500,- eur, ktoré otec v období od 20.1.2020 do 15.9.2020 na výživu maloletých detí poskytol (bod 16 odôvodnenia). Uvedeným konštatovaním je odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie čo do určenia rozsahu vyživovacej povinnosti, ako aj dlžného výživného zo strany otca vyčerpané.

18. Ustanovenie § 75 ods. 1 veta prvá Zákona o rodine explicitne uvádza, že pre určenie vyživovacej povinnosti rodiča sú rozhodujúce odôvodnené potreby dieťaťa, ako aj možnosti, schopnosti a majetkové pomery povinného rodiča. V preskúmvanej veci však nie je zrejmé, ako súd vyložil, resp. aplikoval predmetné ustanovenie, keďže v rámci svojho odôvodnenia rozhodnutia sa odôvodnenými potrebami detí nezaoberal. Pri zhrnutí obsahu návrhu matky na začatie konania (bod 2 odôvodnenia) je len zmienkou uvedené, že matka má náklady spojené so zabezpečením stravy, oblečenia, hygienických potrieb, školských potrieb a ďalších nákladov spojených so starostlivosťou o obe dcéry, ktoré preukazuje doložením bankového výpisu. Absentuje náležité zistenie súdu vo vzťahu k oprávneným potrebám maloletých detí, je potrebné zistiť, aké sú dané oprávnené potreby okrem základných a nevyhnutných potrieb detí. Zistiť je povinný súd aj potreby detí, ktoré by súviseli s ich záujmami a potrebami, ktoré sa nevyskytujú pravidelne, potreby, ktoré nie sú nevyhnutné, ale v dôsledku schopností a možností povinného rodiča môžu byť uspokojované.

19. Nie je zrejmé, na základe akých úvah dospel k určeniu výživného maloletej S. 130,- eur mesačne a mal. J. 100,- eur mesačne. Neobstojí argument súdu, že túto výšku považoval za plne zodpovedajúcu zákonným ustanoveniam, vychádzajúc z potrieb maloletého dieťaťa (maloletých detí), ako aj možností a schopností otca, ktoré bližšie nešpecifikoval. Súd zrejme pri stanovení možností otca vychádzal z ním iba deklarovaného príjmu. Súd musí zistiť reálny príjem otca z jeho pracovnej činnosti a vyhodnotiť, či daný príjem zodpovedá jeho reálnym schopnostiam a možnostiam. Konania vo veciach starostlivosti súdu o maloleté deti sú riadené vyšetrovacou zásadou a je povinnosťou súdu vyhľadať a vykonať dôkazy na preukázanie objektívneho stavu pre určenie výšky výživného zohľadniac pritom všetky zákonné kritériá pre jeho určenie bez ohľadu na návrh oprávneného rodiča v súlade so zásadou ochrany záujmu maloletých detí.

20. Pri stanovení výživného je dôležité aj zistenie, v akom rozsahu vykonáva osobnú starostlivosť každý z rodičov, matka tvrdí, že ju vykonáva iba ona. Súd je povinný venovať pozornosť aj daným zisteniam a na kritérium osobnej starostlivosti prihliadnúť pri stanovení rozsahu výživného.

21. Po vrátení veci úlohou súdu prvej inštancie je teda doplniť dokazovanie so zameraním sa na určenie výšky výživného posúdením všetkých relevantných zákonných kritérií pre jeho priznanie (§ 75 ods. 1 Zákona o rodine). Z odôvodnenia rozhodnutia musia byť zrejmé odôvodnené potreby maloletých detí, možnosti a schopnosti a majetkové pomery otca a jeho celková životná úroveň. Pri určení rozsahu výživného sa musí tiež vyrovnať s mierou osobnej starostlivosti matky a premietne ju do plnenia vyživovacej povinnosti zo strany matky, zistí majetkové pomery oboch rodičov, zároveň vezme do úvahy argumentáciu účastníkov konania prednesenú v rámci konania pred súdom prvej inštancie, ale aj v rámci odvolacieho konania a túto v rámci rozhodnutia vyargumentuje. Zistí oprávnené náklady matky na bývanie a pomernú časť nákladov premietne do oprávnených nákladov maloletých detí.

22. Nanovo rozhodne o stanovení dlžného výživného, pričom sa vyrovná s reálnym plnením zo strany otca v rozhodnom období, musí sa vyrovnáť s námietkou otca, že v období od 20.01.2020 do mája 2020 rodičia žili v spoločnej domácnosti a otec mal prispievať na potreby detí. Konajúci súd bude povinný

opätovne sa zaoberať, v akom rozsahu si plnil otec vyživovaciu povinnosť voči maloletým deťom odo dňa podania návrhu, peňažnou formou, resp. naturálnou, čo konajúci súd považoval za dôvodné započítať, resp. nezapočítať do plnenia si vyživovacej povinnosti a následne vypočítať dlžné výživné za uvedené obdobie.

23. V novom rozhodnutí zároveň rozhodne o trovách prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

24. Rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zákona číslo 757/2004 Z.z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov § 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).